

(У тексті Кодексу слова «Законом України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» замінено словами «Законом України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилатів, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» згідно із Законом № 3193-IX від 29.06.2023)
(У тексті Кодексу слова «реабілітаційна установа» в усіх відмінках і числах замінено словами «реабілітаційний заклад» у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 3553-IX від 16.01.2024)
(У тексті Кодексу слово «вільнісінький» у всіх відмінках і числах замінено словом «єдиний» у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 3813-IX від 18.06.2024)

РОЗДІЛ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Сфера дії Податкового кодексу України

1.1. Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

(Абзац перший пункту 1.1 статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 466-IX від 16.01.2020)

Цим Кодексом визначаються функції та правові основи діяльності контролюючих органів, визначених пунктом 41.1 статті 41 цього Кодексу, та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

(Пункт 1.1 статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5083-VI від 05.07.2012, № 404-VII від 04.07.2013, № 721-VII від 16.01.2014 – втратив чинність на підставі Закону № 732-VII від 28.01.2014; із змінами, внесеними згідно із Законом № 767-VII від 23.02.2014; в редакції Закону № 1797-VIII від 21.12.2016)

1.2. Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначаються цим Кодексом, крім правил оподаткування товарів митом, які встановлюються Митним кодексом України та іншими законами з питань митної справи.

(Пункт 1.2 статті 1 в редакції Закону № 4915-VI від 07.06.2012)

1.3. Цей Кодекс не регулює питання погашення податкових зобов'язань або стягнення податкового боргу з осіб, на яких поширюються судові процедури, визначені Кодексом України з процедур банкрутства, з банків, на які поширюються норми Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», проведення комплексних перевірок з метою виявлення фінансових рахунків та погашення зобов'язань зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (крім особливостей функціонування єдиного рахунку, подання звітності щодо суми нарахованого єдиного внеску), зборів на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.

(Пункт 1.3 статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законами № 404-VII від 04.07.2013, № 1200-VII від 10.04.2014, № 190-IX від 04.10.2019, № 323-IX від 03.12.2019, № 466-IX від 16.01.2020)

1.4. Встановлення і скасування зборів на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій, їх розмірів та механізмів справляння здійснюються відповідно до Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування».

(Статтю 1 доповнено пунктом 1.4 згідно із Законом № 1200-VII від 10.04.2014)

Стаття 2. Внесення змін до Податкового кодексу України

2.1. Зміна положень цього Кодексу може здійснюватися виключно шляхом внесення змін до цього Кодексу.

Стаття 3. Податкове законодавство України

3.1. Податкове законодавство України складається з Конституції України; цього Кодексу; Митного кодексу України та інших законів з питань митної справи у частині регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з оподаткуванням митом операцій з переміщення товарів через митний кордон України (далі – законами з питань митної справи); чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України і якими регулюються питання оподаткування; нормативно-правових актів, прийнятих на підставі та на виконання цього Кодексу та законів з питань митної справи; рішень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків та зборів, прийнятих за правилами, встановленими цим Кодексом.

(Пункт 3.1 статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4915-VI від 07.06.2012)

3.2. Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Кодексом, застосовуються правила міжнародного договору.

3.3. Порядок адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок) та інших платежів відповідно до законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, визначається виключно податковим законодавством, законодавством про збір та ведення обліку єдиного внеску.

(Статтю 3 доповнено пунктом 3.3 згідно із Законом № 3813-IX від 18.06.2024)

Стаття 4. Основні засади податкового законодавства України

4.1. Податкове законодавство України ґрунтується на таких принципах:

4.1.1. загальність оподаткування – кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені цим Кодексом, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями цього Кодексу;

4.1.2. рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації – забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу;

4.1.3. невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;

4.1.4. презумпція правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу;

4.1.5. фискальна достатність – встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями;

4.1.6. соціальна справедливість – встановлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків;

4.1.7. економічність оподаткування – установлення податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування;

4.1.8. нейтральність оподаткування – установлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків;

4.1.9. стабільність – зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року;

4.1.10. рівномірність та зручність сплати – установлення строків сплати податків та зборів, виходячи із необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів для здійснення витрат бюджету та зручності їх сплати платниками;

4.1.11. єдиний підхід до встановлення податків та зборів – визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку.

4.2. Загальнодержавні, місцеві податки та збори, справляння яких не передбачено цим Кодексом, сплаті не підлягають.

4.3. Податкові періоди та строки сплати податків та зборів встановлюються, виходячи з необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів, з урахуванням зручності виконання платником податкового обов'язку та зменшення витрат на адміністрування податків та зборів.

4.4. Установлення і скасування податків та зборів, а також пільг їх платникам здійснюються відповідно до цього Кодексу Верховною Радою України, а також Верховною Радою Автономної Республіки Крим, сільськими, селищними, міськими радами у межах їх повноважень, визначених Конституцією України та законами України.

(Пункт 4.4 статті 4 в редакції Закону № 909-VIII від 24.12.2015)

4.5. При встановленні або розширенні існуючих податкових пільг такі пільги застосовуються з наступного бюджетного року.

(Статтю 4 доповнено пунктом 4.5 згідно із Законом № 5503-VI від 20.11.2012)

Стаття 5. Співвідношення податкового законодавства з іншими законодавчими актами

5.1. Поняття, правила та положення, установлені цим Кодексом та законами з питань митної справи, застосовуються виключно для регулювання відносин, передбачених статтею 1 цього Кодексу.

5.2. У разі якщо поняття, терміни, правила та положення інших актів суперечать поняттям, термінам, правилам та положенням цього Кодексу, для регулювання відносин оподаткування застосовуються поняття, терміни, правила та положення цього Кодексу.

5.3. Інші терміни, що застосовуються у цьому Кодексі і не визначаються ним, використовуються у значенні, встановленому іншими законами.

Стаття 6. Поняття податку та збору

6.1. Податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників податку відповідно до цього Кодексу.

(Пункт 6.1 статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 190-IX від 04.10.2019)

6.2. Збором (платою, внеском) є обов'язковий платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.

(Пункт 6.2 статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 190-IX від 04.10.2019)

6.3. Сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються в установленому цим Кодексом порядку, становить податкову систему України.

Стаття 7. Загальні засади встановлення податків і зборів

7.1. Під час встановлення податку обов'язково визначаються такі елементи:

7.1.1. платники податку;

7.1.2. об'єкт оподаткування;

7.1.3. база оподаткування;

7.1.4. ставка податку;

7.1.5. порядок обчислення податку;

7.1.6. податковий період;

7.1.7. строк та порядок сплати податку;

7.1.8. строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

7.2. Під час встановлення податку можуть передбачатися податкові пільги та порядок їх застосування.

7.3. Будь-які питання щодо оподаткування регулюються цим Кодексом і не можуть встановлюватися або змінюватися іншими законами України, крім законів, що містять виключно положення щодо внесення змін до цього Кодексу та/або положення, які встановлюють відповідальність за порушення норм податкового законодавства.

7.4. Елементи податку, визначені в пункті 7.1 цієї статті, підстави для надання податкових пільг та порядок їх застосування визначаються виключно цим Кодексом.

Стаття 8. Види податків та зборів

8.1. В Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки та збори.

8.2. До загальнодержавних належать податки та збори, що встановлені цим Кодексом і є обов'язковими до сплати на усій території України, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

8.3. До місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених цим Кодексом, рішеннями сільських, селищних, міських рад у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

(Пункт 8.3 статті 8 в редакції Законів № 71-VIII від 28.12.2014, № 909-VIII від 24.12.2015)

Стаття 9. Загальнодержавні податки та збори

9.1. До загальнодержавних податків належать:

9.1.1. податок на прибуток підприємств;

9.1.2. податок на доходи фізичних осіб;